

Vitenskapskomiteen for mattrygghet
Postboks 4404, Nydalen
0403 Oslo

Ugradert
-

Nasjonalt folkehelseinstitutt	
AVD. SER.	VISE ISLEPP INNA
21 NOV. 2007	
S.NR.	07/2688-1
ARKIVKODE	055.0 AVSKREVET

Deres ref:
Vår ref: 2007/ 88753
Dato: 14.11.2007
Org.nr: 985 399 077

Att. Ingfrid Slaatto Næss

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

OPPDRAK OM RISIKOVURDERING I FORBINDELSE MED UTARBEIDELSE AV EN POSITIVLISTE OVER DYR TILLATT FOR FREMVISNING I SIRKUS

Mattilsynet vil utarbeide en såkalt positivliste over dyr som tillates framvist på sirkus. Dette er et oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet som ledd i oppfølgingen av Stortingsmelding nr. 12 (2002-2003) om dyrehold og dyrevelferd i Norge, hvor en tar sikte på å innskrenke antall arter som tillates framvist på sirkus.

Begrepet sirkus kan i forbindelse med dette oppdraget tolkes som en omreisende forestilling med et eller flere dyr som vises frem i underholdningsøyemed, der fremvisningen går ut over en rent passiv tilstedeværelse av dyret, og der omgivelsene er tilpasset for å manipulere dyrets naturlige atferd i en bestemt og tilsiktet retning. Idrettsstevner faller utenom sirkusbegrepet.

Norge har i dag fire sirkus med base i landet. I tillegg kommer sporadisk utenlandske sirkus på besøk. De norske sirkusene leier vanligvis inn utenlandske artister og eventuelle dyr for sesongen, i tillegg til sin faste stab. Alle sirkus som turnerer Norge i dag har dyrenumre i sitt program. Sirkusene selv mener bestemt at dyr er nødvendig for fortsatt drift. I enkelte land finnes imidlertid sirkus uten dyr.

I publikumssesongen fra april til oktober reiser dyr og artister med sirkuset på turne rundt om i landet. Typisk pakker sirkuset sammen etter endt forestilling og kjører til neste bestemmelsessted allerede samme kveld. Noen steder holder sirkuset forestillinger i flere dager. Avhengig av plassforholdene på stedet og den tid som står til rådighet, settes det opp lufteinnhegninger slik at dyrene kan være ute. Elefanter kan relativt uproblematisk slippes i strømgjerde, men ofte står elefanter bundet med fotlenker. For øvrig tilbringer dyrene mye tid i transportvognene. Vinterstid vil noen arter oppholde seg i de norske vinterkvarterene, men det vanlige er at utenlandske dyr og deres trenere reiser ut av landet.

I dag søker sirkusene som vil turnere i Norge, Mattilsynet om fremvisningstillatelse for dyr på sesongmessig basis, da fremvisning av dyr i utgangspunktet er forbudt etter dyrevernsloven. Det har vært forvaltningmessig praksis å gi dispensasjon fra forbudet for dyrearter som holdes som husdyr i Norge eller landet de kommer fra. Dette dreier seg om dyrearter som hund, katt og hest som holdes som tradisjonelle husdyr i Norge, men også blant annet kameldyr og indisk elefant. I forbindelse med indisk elefant i sirkus har det spesielt vært rettet oppmerksomhet mot bruken av elefantkroken og forholdene rundt oppstallingen.

Mattilsynet ønsker nå å foreta en grundig vurdering av hvilke arter som er egnet som sirkusdyr i Norge for å forskriftsfeste en liste over tillatte arter. Dette innebærer at enkelte dyr som har vært vanlig på sirkus, kan bli forbudt. Mattilsynet ønsker ikke å åpne for bruk av arter som regnes som eksotiske. Dette arbeidet må ikke forveksles med et pågående forskriftsarbeid angående utarbeidelsen av en liste over eksotiske dyr som tillates innført, omsatt og holdt i Norge. Listen over eksotiske dyr som tillates innført, omsatt og holdt i Norge kommer ikke til å være identisk med listen over dyr som tillates fremvist i sirkus, herunder domestiserte eksotiske dyr. Etter Mattilsynets oppfatning er dette to vidt forskjellige problemstillinger.

Beskrivelse av oppdraget

Mattilsynet ber herved Vitenskapskomiteen for Mattrygghet om å utføre en risikovurdering knyttet til om visse dyrearter egner seg for fremvisning i sirkus. Mattilsynet tar utgangspunkt i en liste over arter som det tidligere er blitt gitt tillatelse for.

Domestiserte arter/underarter/populasjoner av svin, sau, geit, storfe, kanin, hest, hund, katt, tamhøns, gås, stokkand, moskusand og due ønskes også vurdert på grunn av de spesielle miljøbetingelser som gjør seg gjeldende for sirkus, i forhold til mer konvensjonelle former for dyrehold i Norge. Listen er gjengitt i vedlegget nedenfor. Vi ber Vitenskapskomiteen å gi sin vurdering angående de ulike dyreartene og eventuelle anbefaling av spesielle vilkår som bør knyttes til fremvisningstillatelsen for den enkelte dyreart.

Mattilsynet ber om at vurderingen knyttet til indisk elefant og kameldyr gjøres mer omfattende enn for tradisjonelle norske husdyr, da kunnskap vedrørende disse arter ikke er like tilgjengelige som for dem som tradisjonelt har vært holdt i Norge. Mattilsynet har også bare et begrenset grunnlag for vurdering av elefant og kameldyr ut fra gjennomførte tilsyn. For papegøyefugler og duer ønskes en generell vurdering som ikke behøver å gå i dybden for hver enkelt art.

I forhold til den enkelte dyreart ønsker vi at Vitenskapskomiteen spesielt vurderer følgende:

- 1) Egner dyrearten seg til dagens transportmønster for sirkus i Norge.
- 2) Har dyrearten spesielle behov i forbindelse med oppstalling som er vanskelig å dekke på sirkus (for eksempel i forhold til støy, klima, lys, fri bevegelse), herunder om det bør settes visse klimatiske begrensninger i forhold til sirkussesongen, geografi og reiseplanen. Mattilsynet ønsker å presisere at vinteroppstalling utenom sirkussesongen ikke omfattes av oppdraget, da dette er å anse som et alminnelig dyrehold.
- 3) Har dyrearten særlige krav i forhold til fôr og stell, som er vanskelig å oppfylle i sirkus?
- 4) Hva slags stress fremvisningen og trening innebærer for dyrene i sirkus ut fra forhold ved omgivelsene som fremvisning skjer i (for eksempel støy, klima, lys, fremvisningens karakter)? Er det for eksempel noen av artene i den vedlagte listen som generelt blir stresset av støy og musikk og som har vanskelig for å tilvennes slike ytre stimuli.
- 5) Er det noen av artene som krever spesielt kompetanse for trening, hold, stell og dressur, kanskje i form av en formell utdanning?
- 6) Er det noen av artene i listen som er spesielt vanskelig å dressere på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte?
- 7) Er det noen av dyrene som det er spesielt vanskelig å gi adekvat veterinær hjelp til under norske forhold ved skade eller sykdom?

Mattilsynet ønsker en generell vurdering av risiko for dårlig dyrevelferd hos de nevnte arter ved fremvisning i sirkus. Det ønskes ikke en detaljert redegjørelse for alle aspekter ved bruk av de ulike arter i sirkus i dag, men en generell anbefaling som er faglig begrunnet.

Ønsket svarfrist til Mattilsynet: 01.04.2008

Med hilsen

Torunn Knævelsrud
Seksjonssjef

A large, stylized handwritten signature in black ink, which appears to read 'Torunn Knævelsrud', is written over the typed name and title.

Vedlegg: liste over aktuelle sirkusdyr som ønskes vurdert.

Liste over landdyr:

Svin, tamformer av *Sus domestica*

Sau og geit, tamformer av *Capra hircus* og *Ovis aries*

Dromedar, *Camelus dromedarius*

Kamel, *Camelus bactrianus*

Lama, *Lama glama* og **alpakka** *Vicugna pacos*. Ikke *guanaco* *Lama guanicoe* og *vicuña* *Vicugna vicugna*

Storfe, *Bos taurus* og *Bos indicus*

Kanin – vanlige tamkaniner av familie Leporidae

Asiatisk elefant - *Elephas maximus*

Hest, tamformer av *Equus caballus*

Muldyr

Mulesel

Esel, tamformer av *Equus asinus*

Hund – vanlige tamhunder *Canis familiaris*

Katt - vanlige tamkatter *Felis silvestris catus*